

General Introduction**Talmud Bavli Chulin 10a**

We must be more stringent with dangerous things than with forbidden things.

**תלמוד בבלי מסכת חולין דף י'
חמירא סכנתא מאיסורא.**

Devarim 4; 15

You should guard your souls very much.

**דברים פרק ד פסוק טו
וּנְשַׁמְרֶתֶם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם.**

Shulchan Aruch CM 427

Anything which is a potential danger, it is a Mitzvah to remove it and be very careful of it, as it states (Devarim 4; 9) "Guard yourself and guard your soul". If a person doesn't remove it, but leaves the dangerous thing in its place, he transgresses a positive commandment, and also transgresses the negative commandment of "Don't place blood..."

שולחן ערוך חושן משפט סימן תכז
כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצות עשה להסירה ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה, שנאמר: השמר לך ושמור נפשך (דברים ד, ט). ואם לא הסיר והניח המכשולות המביאים לידי סכנה ביטל מצות עשה ועבר בלא תשים דמים (דברים ד, ט).

Fish and Meat**Talmud Bavli Pesachim 76b**

A fish that was fried with meat - Rava from Parzika forbade eating it with milk. Mar bar Rav Ashi said, even to eat it by itself is forbidden because it is dangerous for bad breath and *davar acher* (another thing, i.e. leprosy).

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף עו:
היה ביניתיא דאיטווא בהדי בישרא - אסרה רבא מפרזיקיא למיכליה בכותחא. מר בר רב אשי אמר: אפילו במילחא נמי אסורה, משום דקשיא לריחא ולדבר אחר.

Shulchan Aruch OC 173; 2

One must wash one's hands between eating meat and fish, because otherwise it is dangerous for *davar acher*, and one must be more stringent with dangerous things than with forbidden things.

שולחן ערוך אורח חיים סימן קעג סעיף ב
בין בשר לדגים, חובה ליטול משום דקשה לדבר אחר, וחמירא סכנתא מאיסורא (ועיין י"ד סי' קט"ז).

Shulchan Aruch YD 116; 2

One must be careful not to eat meat and fish together, because it is dangerous for *tzaraat* (leprosy). [Rama: And one must also not fry meat with fish, because of the smell. However, *b'dieved* it doesn't become forbidden.]

שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף ב
צריך ליזהר שלא לאכול בשר ודג ביחד, מפני שקשה לצרעת. הגה: וכן אין לצלות בשר עם דג, משום ריחא. מיהו בדיעבד אינו אוסר.

Pitchei Teshuva YD 116; 2

Meat and fish - Look at Teshuvot Shvut Ya'akov 2; 104, He was asked about goose fat that became mixed with a fish dish. Is there a danger in this or not - perhaps the danger is only in animal meat with fish, but not from poultry that were created from the mud, and they have scales on their legs like fish. He replied that there is no difference, both meat and poultry are forbidden with fish, as is clear from all the poskim.

פתחי תשובה יורה דעה סימן קטז ס"ק ב

(ב) בשר ודג - עיין בתשובת שבות יעקב ח"ב סי' ק"ד שנשאל על שומן אווז שנתערב תוך תבשיל של דגים אם יש חשש סכנה בדבר או לא דאולי אין סכנה רק בבשר בהמה משא"כ עופות שנבראו מהרקק וברגליהם יש להם קשקשת כדגים והשיב דאין חילוק והכי מוכח מדברי הפוסקים דלעיל.

Pitchei Teshuva YD 116; 3

We see that the Rambam, who was the expert doctor, did not write this Halacha of meat and fish. It must be that based on his great medical knowledge he understood that nature has changed in this regard.

פתחי תשובה יורה דעה סימן קטז ס"ק ג

חזין להרמב"ם דרב גובריה ברפואות וטבעיות שהשמיט הא דביניא דאטוי בהדי בישרא מסתמא לפי עוצם חכמתו ידע והבין שנשתנו הטבעים בענין זה.

Kitzur Shulchan Aruch 33; 1-2

It is forbidden to eat fish with meat, even poultry fat, because of the danger. One may not roast meat with fish in the same oven when it is a small oven, unless one of them is covered. But in our ovens, which are big, there is no concern. When one eats fish after meat, or the other way round, one should eat in between a little bit of bread, and drink something, which is Halachic rinsing and washing [one's mouth in between the two].

קיצור שולחן ערוך סימן לג סעיף א' וב'

אסור לאכול דג עם בשר, ואפילו עם שומן עופות מפני הסכנה. ואין לצלות בשר עם דג בתנור אחד כשהוא תנור קטן, אלא כשאחד מהם מכוסה, אבל בתנורים שלנו שהם גדולים אין לחוש.

כשאוכל דגים ואחר כך בשר או להיפך, יש לאכול ביניהם קצת פת, ולשתות איזה משקה דהוי קנוח והדחה.

Fish and Milk**Beit Yosef YD 87**

One should not eat fish with milk because of the danger, as we explained in Orech Chaim 173.

בית יוסף יורה דעה סימן פז

אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמו שנתבאר בספר אורח חיים סימן קע"ג:

Talmud Bavli Chulin 111b

The Halacha is that fish that was cooked in a [meat] pot may be eaten with a milk dish.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיא עמוד ב

הלכתא: דגים שעלו בקערה - מותר לאוכלן בכותח.

Shach YD 87; 5

Fish etc. - The Ateret Zahav writes that nevertheless one should not eat fish with milk because of the danger, as is explained in Orech Chaim 173.

The truth is that he followed the Beit Yosef who wrote this, but it is a mistake. This Halacha does not appear there, but rather it talks about meat and fish which is forbidden because of danger. Milk

and fish we have never heard of or seen, and every day people cook fish with milk and eat it. Also the Darchei Moshe challenged the Beit Yosef on this, and also in Be'er Sheva, and all the other Acharonim challenged him on this. Also in the Talmud (Pesachim 76b) it is clear that there is no danger in this, look there.

Yechave Da'at 6; 48

The Beit Yosef wrote in Yoreh Deah 87: Nevertheless one should not eat fish with milk because of the danger, as we explained in Orech Chaim 173. The Rama in Darchei Moshe 4 wrote on this: I have never seen people being careful about this, and in Orech Chaim he did not write this halacha, but wrote about fish and meat because of the danger. Also the Perisha 8 challenged the Beit Yosef and added that there is a clear proof to permit it from the Talmud Chulin 111b; fish that were cooked in a meat pot may be eaten with a milk dish. ... However in Shut Chinuch Beit Yehuda (61) he wrote;

I have found written in the name of the Maharam from Krakow that he retains the text that we have that it is forbidden to cook fish with milk because of the danger. He checked with the expert doctors and they told him that only fish fried with butter is permitted to be eaten, but not fish that are fried in milk because that is dangerous and causes illness. This is because the nature of fish is to be very cold, and milk is bad and damages the body, as is known to all the doctors, and dangerous things are more stringent than forbidden things.... The expert doctor HaGaon Rabbi Yitzchak Lampronti wrote in Pachad Yitzchak; all my life I have been raised amongst experts and the best doctors and I never heard anything to support the statement of the Sheirit Yehuda who writes in the name of doctors that it is dangerous to eat fish with milk. However it is extremely dangerous, and potentially life threatening to drink actual milk

ש"ך יורה דעה סימן פז ס"ק ה

אבל דגים כו' - כתב העט"ז ז"ל ומ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמו שנתבאר בא"ח סימן קע"ג עכ"ל ובאמת נמשך אחר הב"י שכתב כן אבל הוא טעות כי לא נזכר שם אלא דדגים עם בשר אסור משום סכנה אבל בחלב לא שמענו ולא ראינו וכל יומא ויומא נהגין הכי לבשל דגים בחלב ולאכול גם בד"מ השיג על הב"י בזה וכן בספר באר שבע דף ק' ושאר אחרונים השיגו עליו בזה וגם בש"ס פרק כ"צ (דף ע"ו:) משמע בהדיא דלית ביה אפילו משום סכנה ע"ש והוא פשוט:

שו"ת יחוה דעת חלק ו סימן מח

מרן הבית יוסף ביורה דעה (סימן פז) כתב וזו לשונו: ומכל מקום אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה, כמו שנתבאר באורח חיים סימן קעג. ע"כ. והרמ"א בדרכי משה אות ד' כתב על זה, ולא ראיתי מימי נזהרים בזה, וגם באורח חיים סימן קעג לא כתב אלא שלא לאכול דגים בבשר משום סכנה. וכן העיר הפרישה אות ח', והוסיף, שיש להוכיח להתיר מהגמרא חולין (ק"א): דגים שעלו בקערה מותר לאוכלם בכותח, הרי שמותר לאכול דגים בכותח. ע"ש. ... אולם בשו"ת חינוך בית יהודה (סימן סא) כתב, מצאתי כתוב בשם מהר"ם מקראקא, הוא מקיים הגירסא שלפנינו שאסור לבשל דגים בחלב משום סכנה, שחקר אצל חכמי הרופאים ואמרו שדוקא דגים המטוגנים עם חמאה מותר לאכול, מה שאין כן דגים המבושלים בחלב יש בהם סכנת חולי, כי טבע הדגים שמקררים מאד, וכן החלב רע ומזיק לגוף וכו' כידוע לרופאים, וחמירא סכנתא מאיסורא. ע"כ. ...

and eat fish straight afterwards. But I have never found any danger in eating fish with butter or cheese. Nevertheless, since this matter came from the mouth of the king, Maran Beit Yosef, I have been careful in my own home not to eat fish with butter or cheese.

In Pitchei Teshuva he wrote that nowadays it is permitted, since the whole world is lenient to cook fish with milk, and "G-d will protect the fools" (Psalms 116; 6). But where we live people are stringent, and this is the correct thing to do, both with fish with milk, and fish with cheese. In summary one should avoid eating fish with milk or with cheese because of the danger. But those who are accustomed to eat fish with butter may continue with their custom. The Ashkenazim are lenient with this entirely, and they have a valid basis for this.

והגאון הרופא רבי יצחק למפרונטי בספר פחד יצחק (מערכת ב' דף סט ע"ב) כתב, כל ימי גדלתי בין החכמים וזקני הרפואה ולא מצאתי סעד למה שכתב הרב שארית יהודה בשם הרופאים שיש סכנה באכילת דגים בחלב, ואף שיש באמת סכנת חולי גדול וכבד מאד עד מות למי ששותה חלב ממש ואחר כך דגים, או לאוכל דגים תחלה ואחר כך שותה חלב, אבל האוכל דגים בחמאה או בגבינה לא מצאתי בזה שום סכנה. ומכל מקום כיון שהדבר יצא מפי המלך הוא מרן הבית יוסף, מנעתי מתוך ביתי אכילת דגים עם גבינה או עם חמאה. עכת"ד. ... ובפתחי תשובה כתב, שבזמן הזה שכל העולם נוהגים היתר לבשל דגים בחלב, משרא שרי, ושומר פתאים ה'. ע"כ. אבל במקומותינו נוהגים להזהר בזה, וכן ראוי לנהוג להחמיר בין בחלב עם דגים ובין בגבינה עם דגים...
בסיכום: יש להמנע מלאכול דגים בחלב או עם גבינה משום חשש סכנה. אבל הנוהגים לאכול דגים בחמאה רשאים להשאר במנהגם. ויוצאי אשכנז נוהגים להקל בכל זה, ויש להם על מה שיסמוכו.

Eggs, Garlic and Onion that were peeled and left out overnight

Talmud Nida 17a

Rabbi Shimon bar Yochai said: There are five things that if someone does them they forfeit their lives, and their blood is on their heads. One who eats peeled garlic, or peeled onion, or peeled egg, or drinks diluted drinks that have been out overnight; one who sleeps in the cemetery, one who cuts their

fingernails and throws them into the public domain, and one who lets blood and then has marital relations. One who eats peeled garlic: even though it was placed in a basket and sealed shut, nevertheless an evil spirit rests on them. But this only applies if there was no root or peel left on it, but if some of the root or the peel was left, it is not a problem.

תלמוד בבלי מסכת נדה דף יז.

אמר ר"ש בן יוחי: ה' דברים הן שהעושה אותן מתחייב בנפשו ודמו בראשו: האוכל שום קלוף, ובצל קלוף, וביצה קלופה, והשותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה, והלן בבית הקברות, והנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר, והמקיז דם ומשמש מטתו. האוכל שום קלוף כו': ואע"ג דמנחי בסילתא ומציירי וחתמי - רוח רעה שורה עליהן. ולא אמרן אלא דלא שייר בהן עיקרן או קליפתן, אבל שייר בהן עיקרן או קליפתן - לית לן בה.

Tzitz Eliezer 18; 46

I was asked regarding peeled onion and garlic that was left out overnight. [The questioner] wanted to claim that if they are well covered and closed in the fridge that saves

them so that they may be eaten, and they don't need to be thrown out,

שו"ת ציץ אליעזר חלק יח סימן מו

ע"ד ששאלני אודות שום ובצל קלופין שעבר עליהם הלילה. ורצה לצדד ולומר דאם מכוסים היטב וסגורים במקרר שיועיל שיוכל לאוכלם ולא יצטרכו לאבדם אשר לפעמים זה מסתכם בהפסד רב, ויש בזה גם ביזוי לאוכלין.

since sometimes this leads to a great loss, and it also wasteful to the food. This leniency doesn't seem to work [based on the Talmud], however, it seems that [nevertheless] there is room to be lenient in a case of loss, and to rely on the fact that this statement in the Talmud is not brought in either the Rambam or the Tur or Shulchan Aruch, and is only mentioned in a few of the later sources. It could be that the Rambam and the authors of the Tur and Shulchan Aruch held in their greatness that this statement is not the Halacha, or that it does not apply nowadays because nature has changed, like we find in many other areas. Also, even if we are concerned in principle with this Halacha nowadays, like we find many of the great poskim were concerned, there are nevertheless many ways that it is permitted. We learn from the Sma"k two kinds of permission - either mix them with something else, like bread, or make sure to leave some of the peel with them (even if it has already been peeled off), and this prevents the evil spirit.

Another permitted way is to put salt on them.

Also, some people hold that the prohibition is only if they are raw and not cooked, and conversely, some hold only cooked and not raw. Therefore it turns out that if we want we can be lenient because of s'fek s'feka (double doubt). In other words, perhaps the law does not apply today at all, and even if it does, perhaps it is the other way (cooked or raw) from what we have. Even though this is a doubt in a dangerous thing (where we cannot be lenient), nevertheless, the doubt is not in a physical danger, but rather a spiritual, *segula*, concern. And we see that many people are not careful about this and nothing happens to them.

Furthermore, in Shu"t Yad Meir he claims that there is a simple leniency, even if we say that the Halacha does apply nowadays, that washing them off [before eating] helps, and removes the evil spirit. Even though this is not mentioned in earlier sources, even so, it seems that it should work, since even without this, essentially the evil spirit is not common nowadays anyway.

הנה צידוד היתר זה אינו ביחס ... אולם נראה לי דיש מקום לצדד להיתר במקום הפסד, ולהסתמך על זה שמימרא זאת שבגמ' נדה לא הובאה כלל לא ברמב"ם ולא בטור ושו"ע, והוזכר זה רק בכמה מהבאים אחריהם, וניתן לומר שהרמב"ם ובעלי השו"ע סברו בגדלותם שאין הלכה כן, או דקסברו הנהו מרגן רבנן שזה לא נהוג בזמנינו, כי נשתנו הטבעיים והמסיבות, כפי שמצאנו על עוד כמה דברים מעין אלה שנאמרו ונתחדשו בכזאת. גם אם נחוש על כך עקרונית גם על בזה"ז, כפי שחוששים כמה מגדולי הפוסקים, ישנן אבל כמה דרכי היתר בזה. וכדיבאר.

הרי למדנו מהסמ"ק על שתי דרכי היתר בזה, והיינו, שיערבו עמם דבר נוסף כלחם, או שיראו להשים קליפת השומון לתוכם (הגם שכבר קולפו מהם) וזה יועיל שלא תשלוט הר"ר.

יש גם דרך היתר לשים בתוכם מלח. כמו"כ ישנם סוברים שהחשש הוא רק בחיין ולא במבושלים, וישנם סוברים להיפך שהחשש הוא רק במבושלים ולא בחיין, ויוצא איפוא מזה שלידן על כל אופן מהאופנים אם נרצה יש לנו ספק ספקא, להיתר. והוא, שמא לא שייך כלל החשש בזה"ז, ואפילו אם שייך שמא הוא דוקא על האופן השני ולא על האופן שרוצה כעת לאכול. והרי הספק הוא לא על חשש סכנה מוחשת שנטעון פירוקא לסכנתא, אלא על חשש סגולתי ומופשט. ואשר רבים כבר עברו ואכלו ולא ניזוקו.

ובשו"ת יד מאיר שם, מחדש גם לומר היתר פשוט בזה אפילו אם נחשוש גם לבזה"ז, והוא, דיועיל על כך הדחה, דהדחה מעבירה הר"ר, דאעפ"י שלא נזכר מהיתר כזה בשום פוסק, אפ"ה נראה לו שיועיל זה מכיון דבלא"ה העיקר הוא דאין אותו הרוח רעה שכ"ח עתה בזה"ז עיי"ש.